



## Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 30. maja 2013\*

„Direktiva 93/13/EGS — Nedovoljeni pogoji v potrošniških pogodbah — Najemna pogodba med poslovno dejavnim najemodajalcem in najemnikom, ki deluje v zasebne namene — Preizkus nedovoljenosti pogodbenega pogoja, ki ga nacionalno sodišče opravi po uradni dolžnosti — Klavzula o pogodbeni kazni — Razglasitev ničnosti klavzule“

V zadevi C-488/11,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Gerechtshof te Amsterdam (Nizozemska) z odločbo z dne 13. septembra 2011, ki je prispela na Sodišče 23. septembra 2011, v postopku

**Dirk Frederik Asbeek Brusse,**

**Katarina de Man Garabito**

proti

**Jahani BV,**

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, M. Ilešič, E. Levits, M. Safjan, sodniki, in M. Berger (poročevalka), sodnica,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za madžarsko vlado M. Fehér in K. Szíjjártó, agenta,
- za Evropsko komisijo M. van Beek in M. Owsiany-Hornung, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

\* Jezik postopka: nizozemščina.

## Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288, v nadaljevanju: Direktiva), zlasti njenega člena 6(1).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med D. F. Asbeekom Brussejem in K. de Man Garabito na eni strani ter družbo Jahani BV (v nadaljevanju: Jahani) na drugi strani glede plačila zapadlih najemnin, pogodbenih obresti in pogodbenih kazni, ki jih dolgujeta prva dva v skladu z najemno pogodbo.

### Pravni okvir

#### *Pravo Unije*

- 3 V deveti in deseti uvodni izjavi Direktive je navedeno:

„[...] kupce blaga in storitev je treba zaščititi pred zlorabo moči prodajalca ali ponudnika, zlasti pred enostranskimi tipskimi pogodbami in nedovoljeno izključitvijo temeljnih pravic v pogodbah;

[...] učinkovitejše varstvo potrošnika [je] mogoče doseči s sprejetjem enotnih predpisov glede nedovoljenih pogodbenih pogojev; [...] taki predpisi [se morajo] uporabljati za vse pogodbe, sklenjene med prodajalci ali ponudniki in potrošniki; [...] iz te direktive [je treba] med drugim izključiti pogodbe o zaposlitvi, pogodbe o dednih pravicah, pogodbe o pravicah iz družinskega prava ter pogodbe o pridružitvi in oblikah organizacije podjetij ali sporazume o partnerstvu“.

- 4 Člen 1 Direktive določa:

„1. Namen te direktive je približati zakone in druge predpise držav članic o nedovoljenih pogojih v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom.

2. Določbe te direktive ne veljajo za pogodbene pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih in določbah [...].“

- 5 V členu 2 Direktive sta pojma „potrošnik“ in „prodajalec ali ponudnik“ opredeljena tako:

„V tej direktivi:

[...]

- b) ‚potrošnik‘ pomeni vsako fizično osebo, ki v pogodbah, zajetih s to direktivo, deluje za namene, ki so izven njene poslovne ali poklicne dejavnosti;
- c) ‚prodajalec ali ponudnik‘ pomeni fizično ali pravno osebo, ki v pogodbah, zajetih s to direktivo, deluje za namene, ki sodijo v okvir njene poslovne ali poklicne dejavnosti, bodisi na javnopravnem bodisi zasebnopravnem področju.“

- 6 V členu 3 Direktive je nedovoljen pogoj opredeljen tako:

„1. Pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.

[...]

3. Priloga vsebuje okvirni in nedokončani seznam pogojev, ki lahko štejejo za nedovoljene.“

7 V zvezi z učinki, povezanimi z ugotovitvijo nedovoljenosti pogoja, člen 6(1) Direktive določa:

„Države članice določijo, da nedovoljeni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih pogojev.“

8 V skladu s členom 7(1) Direktive „[d]ržave članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki“.

9 Priloga k Direktivi vsebuje seznam pogojev, ki se v skladu s členom 3(3) lahko štejejo za nedovoljene. Med temi pogoji so:

„1. Pogoji, katerih cilj ali učinek je:

[...]

e) zahteva, da mora potrošnik, ki ne izpolni svoje obveznosti, plačati nesorazmerno visoko nadomestilo;

[...]“

#### *Nacionalno pravo*

10 Direktiva je bila na Nizozemskem prenesena z določbami o splošnih pogodbenih pogojih, ki so v členih od 6:231 do 6:247 civilnega zakonika (Burgerlijk Wetboek, v nadaljevanju: BW).

11 Člen 6:233, prvi odstavek, točka (a), BW, določa:

„Klavzulo v splošnih pogojih poslovanja je mogoče izpodbijati:

a) kadar je ta glede na vrsto in siceršnje vsebino pogodbe, način določitve pogojev poslovanja, vzajemno priznane interese strank in druge okoliščine primera za drugo pogodbenico nesorazmerno neugodna“.

12 V skladu s členom 3:40 BW se lahko akt, ki je v nasprotju z dobrimi običaji, javnim redom ali zavezujočo zakonsko določbo, razglasi za ničnega. Če gre pri tem za kršitev določbe, ki je namenjena izključno varstvu enega od pogodbenikov večstranskega akta, pa je akt zgolj izpodbojen, razen če iz namena zadevne določbe izhaja kaj drugega.

13 Glede klavzule o pogodbeni kazni člen 6:94(1) BW določa, da so sodišča pristojna, da na zahtevo dolžnika zmanjšajo dogovorjeno pogodbeno kazen, če to očitno terja pravičnost.

14 Poleg tega je iz spisa, ki ga ima Sodišče, razvidno, da se lahko sodišče, ki obravnava zadevo v pritožbenem postopku, izreče le o očitkih, ki so jih stranke navajale v prvih predlogih, predloženih v pritožbenem postopku. Vendar mora pritožbeno sodišče po uradni dolžnosti uporabiti upoštevne določbe javnega reda, tudi če se stranke nanje niso sklicevale.

### **Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje**

- 15 Leta 2007 je družba Jahani, katere poslovna dejavnost je dajanje stanovanj v najem, D. F. Asbeeku Brusseju in K. de Man Garabito, ki delujeta v zasebne namene, dala v najem stanovanje v Alkmaarju (Nizozemska).
- 16 Zato je bila sklenjena najemna pogodba na podlagi splošnih pogojev, ki jih je določilo poklicno združenje nepremičninskih strokovnjakov, Raad voor Onroerende Zaken (svet za nepremičnine).
- 17 Med temi splošnimi pogoji je bila tudi ta klavzula o pogodbeni kazni:
- „20.1  
Najemnik pride v zamudo ob izteku določenega roka.
- 20.2 Za vsak primer zamude pri pravočasnem in popolnem plačilu nekega denarnega zneska najemnik dolguje obresti v višini 1 % dolgovane glavnice mesečno od dneva zapadlosti do dneva popolnega plačila glavnice.
- [...]
- 20.6 Če najemnik ne izpolni obveznosti iz te najemne pogodbe, vključno s pripadajočimi splošnimi pogoji za najemne pogodbe, ali tako obveznost krši, dolguje najemodajalcu ne glede na svojo dolžnost izpolnitve te obveznosti in ne glede na siceršnje odškodninske ali druge zahteve najemodajalca pogodbeno kazen v višini 25 EUR na koledarski dan, ki zapade v plačilo takoj [...]“
- 18 Najemnina, določena v najemni pogodbi, ki je sprva znašala 875 EUR mesečno, se je s 1. julijem 2008 na podlagi klavzule o indeksaciji, določene v tej pogodbi, povišala na 894,25 EUR. D. F. Asbeek Brusse in K. de Man Garabito nista plačala vsote, ki ustreza temu povišanju najemnine. Za februar 2009 sta plačala 190 EUR, nato sta prenehala plačevati najemnino.
- 19 Družba Jahani je julija 2009 zoper najemnika vložila tožbo, v kateri je med drugim predlagala, naj se najemna pogodba odpove in toženima strankama naloži plačilo skupnega zneska 13 897,09 EUR, ki je sestavljen tako:
- 5 365,50 EUR za dolgovano najemnino;
  - 156,67 EUR za že zapadle pogodbene obresti;
  - 96,25 EUR za najemnino, ki je dolgovana na podlagi indeksacije najemnine;
  - 4 525 EUR za pogodbene kazni zaradi neplačane najemnine;
  - 3 800 EUR za pogodbene kazni zaradi neplačane indeksacije najemnine;
  - 658,67 EUR za izvensodne stroške.
- 20 Rechtbank Alkmaar je s sodbo z dne 21. oktobra 2009 ugodilo predlogom družbe Jahani.
- 21 F. D. Asbeek Brusse in K. de Man Garabito predložitvenemu sodišču, ki odloča o pritožbi, predlagata, naj se zneski, dodeljeni zaradi pogodbenih kazni, znižajo zaradi nesorazmernosti, ki obstaja med temi zneski na eni strani in škodo, ki jo je utrpel najemodajalec, na drugi.

- 22 V teh okoliščinah je Gerechtshof te Amsterdam prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali je treba poslovno dejavnega najemodajalca stanovanjskih prostorov, ki posamezniku da v najem stanovanje, šteti za prodajalca [blaga] ali ponudnika storitev v smislu Direktive? Ali se za najemno pogodbo med poslovno dejavnim najemodajalcem in poslovno nedejavnim najemnikom uporablja Direktiva?
  2. Ali to, da je treba člen 6 Direktive šteti za normo, ki je enakovredna nacionalnim določbam, ki v nacionalnem pravnem redu veljajo za zavezujoče pravo, pomeni, da so v sporu med zasebniki nacionalne izvedbene določbe o nedovoljenih pogojih zavezujoč predpis, tako da je nacionalno sodišče na prvi in drugi stopnji pristojno in obvezano pogodbeni pogoj po uradni dolžnosti (in zato tudi v delu, ki ni zajet z očitki) preizkusiti na podlagi nacionalnih izvedbenih določb in ugotoviti ničnost tega pogoja, če ugotovi, da je ta nedovoljen?
  3. Ali je združljivo s polnim učinkom prava [Unije], da nacionalno sodišče ne zavrne uporabe klavzule o pogodbeni kazni, ki jo je treba šteti za nedovoljen pogoj v smislu Direktive, ampak pogodbeno kazen v skladu nacionalno zakonodajo zgolj zmanjša, če se je zasebnik sicer skliceval na pristojnost sodišča za zmanjšanje pogodbene kazni, ne pa na izpodbojnost klavzule?“

### **Vprašanja za predhodno odločanje**

#### *Prvo vprašanje*

- 23 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali najemna pogodba, ki se nanaša na najem stanovanja, sklenjena med najemodajalcem, ki deluje v okviru poklicne dejavnosti, in najemnikom, ki ravna v zasebne namene, spada na področje uporabe Direktive.
- 24 V členu 1(1) Direktive je opredeljen njen namen.
- 25 Obstaja pa določeno razhajanje med jezikovnimi različicami te določbe. Tako nizozemska različica člena 1(1) Direktive določa, da je njen namen približati zakone in druge predpise držav članic o nedovoljenih pogojih v pogodbah, sklenjenih med „prodajalcem ali ponudnikom“ („verkoper“) in potrošnikom. V drugih jezikovnih različicah navedene določbe je uporabljen širši izraz za označitev potrošnikovega sopogodbjenika. Francoska različica člena 1(1) Direktive se nanaša na pogodbe, sklenjene med „professionnel“ in potrošnikom. Ta širši pristop je mogoče najti v španski („profesional“), danski („erhvervsdrivende“), nemški („Gewerbetreibender“), grški („επαγγελματίας“), italijanski („professionista“) in portugalski („profissional“) jezikovni različici. V angleški različici se uporablja izraz „seller or supplier“.
- 26 V skladu z ustaljeno sodno prakso nujnost enotne uporabe in skladno s tem enotne razlage akta Unije izključuje, da bi se obravnaval ločeno v eni od svojih različic, pač pa zahteva, da je treba akt razlagati na podlagi resnične volje njegovega avtorja in cilja, ki mu ta sledi, predvsem ob upoštevanju različic, sestavljenih v vseh drugih uradnih jezikih (glej med drugim sodbi z dne 3. junija 2010 v zadevi Internetportal und Marketing, C-569/08, ZOdl., str. I-4871, točka 35, in z dne 9. junija 2011 v zadevi Eleftheri tileorasi in Giannikos, C-52/10, ZOdl., str. I-4973, točka 23).
- 27 V zvezi s tem je treba navesti, da je izraz „verkoper“, ki se uporablja v nizozemski jezikovni različici, v členu 2(c) Direktive opredeljen enako kot v drugih jezikovnih različicah, in sicer označuje „fizično ali pravno osebo, ki [...] deluje za namene, ki sodijo v okvir njene poslovne ali poklicne dejavnosti, bodisi na javnopravnem bodisi zasebnopravnem področju“.

- 28 Zato je očitno, da ne glede na izraz, ki se uporablja za označitev potrošnikovega sopogodbenika, namen zakonodajalca ni bil omejiti področje uporabe Direktive le na pogodbe, sklenjene med prodajalcem in potrošnikom.
- 29 Poleg tega je treba poudariti, da v nobeni določbi Direktive ni pojasnjeno, na kakšne vrste pogodb se ta nanaša. Čeprav je v več njenih uvodnih izjavah, na primer v deveti, poudarjena potreba po zaščiti kupcev blaga ali storitev pred zlorabo moči prodajalca ali ponudnika, je deseta uvodna izjava Direktive širša, saj je v njej navedeno, da se morajo enotni predpisi glede nedovoljenih pogodbenih pogojev uporabljati za „vse pogodbe“, sklenjene med prodajalci ali ponudniki in potrošniki, kot so opredeljeni v členu 2(b) in (c) Direktive.
- 30 Direktiva torej z navedbo lastnosti pogodbenih strank, da delujejo v okviru poklicne dejavnosti ali ne, opredeljuje pogodbe, za katere se uporablja.
- 31 To merilo ustreza zamisli, na kateri temelji sistem varstva, ki ga uvaja Direktiva, in sicer, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske moči in ravni obveščenosti, zaradi česar privoli v pogoje, ki jih je predhodno sestavil prodajalec, ne da bi lahko vplival na njihovo vsebino (glej med drugim sodbi z dne 14. junija 2012 v zadevi Banco Español de Crédito, C-618/10, točka 39, in z dne 21. februarja 2013 v zadevi Banif Plus Bank, C-472/11, točka 19).
- 32 To varstvo je zlasti pomembno pri pogodbi o najemu stanovanja, sklenjeni med posameznikom, ki deluje v zasebne namene, in nepremičninskim strokovnjakom. Posledice neenakosti, ki obstajajo med strankama, so namreč še hujše zaradi dejstva, da se z ekonomskega vidika taka pogodba nanaša na bistveno potrebo potrošnika, namreč, da si priskrbi stanovanje, in na zneske, ki so za najemnika najpogosteje ena najpomembnejših postavk njegovega proračuna, medtem ko gre s pravnega vidika za pogodbo, ki na splošno spada v zapleteno nacionalno ureditev, ki jo posamezniki pogosto ne poznajo dobro.
- 33 Navesti pa je treba, da v skladu s členom 1(2) Direktive njene določbe ne veljajo za pogodbene pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih in določbah (glej sodbo z dne 21. marca 2013 v zadevi RWE Vertrieb, C-92/11, točka 25). Nacionalno sodišče mora preveriti, ali je tako pri pogojih, ki so predmet spora, ki poteka pred njim.
- 34 Glede na zgoraj navedene ugotovitve je treba torej na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo razlagati tako, da se razen za pogodbene pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih in določbah, ki jih določa nacionalno pravo, kar mora preveriti nacionalno sodišče, uporablja za pogodbo o najemu stanovanja, sklenjeno med najemodajalcem, ki deluje v okviru poklicne dejavnosti, in najemnikom, ki deluje v namene, ki ne spadajo v okvir poklicne dejavnosti.

#### *Drugo vprašanje*

- 35 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba glede na sodno prakso Sodišča v zvezi s členom 6 Direktive, to razlagati tako, da mora biti predpisom, ki zagotavljajo njen prenos v nacionalno pravo, zagotovljena postopkovna obravnava, ki je v nacionalnem pravnem redu pridržana določbam javnega reda, tako da mora nacionalno sodišče po uradni dolžnosti preizkusiti morebitno nedovoljenost pogodbenega pogoja in ga po potrebi razglasiti za ničnega.
- 36 To vprašanje ima dva dela, pri čemer se prvi del nanaša na obveznost nacionalnega sodišča, da po uradni dolžnosti obravnava nedovoljenost pogodbenega pogoja, drugi del pa na sklepe, ki jih mora nacionalno sodišče izpeljati iz ugotovitve take nedovoljenosti.



## Obveznost obravnave nedovoljenosti pogodbenega pogoja po uradni dolžnosti

- 37 Iz spisa, ki ga ima Sodišče, je razvidno, da je prvi del drugega vprašanja povezan z obstojem predpisa v nacionalnem pravu, ki nalaga nacionalnemu sodišču, ki odloča o pritožbi, da se načeloma drži očitkov strank in da na njih utemelji svojo odločbo, pri čemer mu vseeno dovoljuje, da po uradni dolžnosti uporabi določbe javnega reda.
- 38 Najprej je treba opozoriti, da je člen 6(1) Direktive, po katerem nedovoljeni pogoji ne zavezujejo potrošnikov, zavezujoča določba, katere namen je zamenjati formalno ravnotežje med pravicami in obveznostmi sopogodbениkov, ki ga določa pogodba, z dejanskim ravnotežjem, tako da se med njimi vzpostavi enakost (glej med drugim zgoraj navedeni sodbi Banco Español de Crédito, točka 40, in Banif Plus Bank, točka 20).
- 39 Sodišče je že večkrat poudarilo, da je za zagotovitev varstva, ki je zahtevano z Direktivo 93/13, neenak položaj med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom mogoče izravnati samo s pozitivnim posredovanjem zunaj kroga pogodbenih strank (glej med drugim zgoraj navedeni sodbi Banco Español de Crédito, točka 41, in Banif Plus Bank, točka 21 in navedena sodna praksa).
- 40 Na podlagi teh ugotovitev je Sodišče razsodilo, da mora nacionalno sodišče, če ima na voljo za to potrebne pravne in dejanske elemente, po uradni dolžnosti presoditi nedovoljenost pogodbenega pogoja, ki spada na področje uporabe Direktive, in tako izravnati neravnovesje med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom (glej med drugim zgoraj navedeni sodbi Banco Español de Crédito, točka 42, in Banif Plus Bank, točka 22).
- 41 Zato se vloga, ki jo pravo Unije na zadevnem področju daje nacionalnemu sodišču, ne omejuje zgolj na možnost, da se to sodišče izreče o morebitni nedovoljenosti pogodbenega pogoja, ampak vsebuje tudi obveznost, da po uradni dolžnosti prouči to vprašanje, če ima na voljo za to potrebne pravne in dejanske elemente (glej med drugim zgoraj navedeni sodbi Banco Español de Crédito, točka 43, in Banif Plus Bank, točka 23).
- 42 Glede izpolnjevanja teh obveznosti s strani nacionalnega sodišča, ki odloča v pritožbenem postopku, je treba opozoriti, da so ob neobstoju ureditve prava Unije postopkovna pravila za pravna sredstva, ki zagotavljajo varovanje pravic, ki jih pravnim subjektom daje pravo Unije, določena v nacionalnem pravnem redu držav članic po načelu njihove postopkovne samostojnosti. Toda ta pravila ne smejo biti manj ugodna od tistih, ki urejajo podobne nacionalne položaje (načelo enakovrednosti), niti ne smejo biti urejena tako, da bi dejansko onemogočila ali pretirano otežila uresničevanje pravic, ki jih podeljuje pravni red Unije (načelo učinkovitosti) (glej med drugim zgoraj navedeni sodbi Banco Español de Crédito, točka 46, in Banif Plus Bank, točka 26).
- 43 Glede načela enakovrednosti, na katero se implicitno nanaša drugo vprašanje za predhodno odločanje, je treba poudariti, da je člen 6(1) Direktive, kot je bilo opozorjeno v točki 38 te sodbe, zavezujoča določba. Poleg tega je treba navesti, da je v skladu s sodno prakso Sodišča Direktiva kot celota sredstvo, ki je nujno za dokončanje nalog, zaupanih Uniji, ter zlasti za zvišanje ravni in kakovosti življenja v celotni Uniji (glej sodbo z dne 4. junija 2009 v zadevi Pannon GSM, C-243/08, ZOdl., str. I-4713, točka 26, in zgoraj navedeno sodbo Banco Español de Crédito, točka 67).
- 44 Sodišče je poleg tega presodilo, da je glede na značilnosti in pomen javnega interesa, na katerem temelji varstvo, ki je z Direktivo zagotovljeno potrošnikom, treba njen člen 6 šteti za določbo, enakovredno nacionalnim pravilom, ki imajo v nacionalnem pravnem redu status določb javnega reda (glej sodbo z dne 6. oktobra 2009 v zadevi Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, ZOdl., str. I-9579, točka 52, in sklep z dne 16. novembra 2010 v zadevi Pohotovost', C-76/10, ZOdl., str. I-11557, točka 50). Ugotoviti je treba, da ta opredelitev velja za vse določbe Direktive, ki so nujne za uresničitev cilja, ki mu sledi navedeni člen 6.

- 45 Torej, če je nacionalno sodišče na podlagi notranjih postopkovnih predpisov pristojno, da po uradni dolžnosti preizkusi veljavnost pravnega akta glede na nacionalne predpise javnega reda – po navedbah v predložitveni odločbi je tako v nizozemskem pravnem sistemu pri sodišču, ki odloča kot pritožbeno sodišče – mora to pristojnost izvajati tudi, da bi po uradni dolžnosti glede na merila iz Direktive presodilo morebitno nedovoljenost pogodbenega pogoja, ki spada na področje njene uporabe.
- 46 Opozoriti je treba, da ima tako dolžnost tudi nacionalno sodišče, ki je v okviru nacionalnega pravnega sistema pristojno, da po uradni dolžnosti preizkusi neskladnost takega pogoja z nacionalnimi pravili javnega reda (glej zgoraj navedeno sodbo Asturcom Telecomunicaciones, točka 54 in navedena sodna praksa).

Sklepi, ki jih nacionalno sodišče izpelje iz ugotovitve nedovoljenosti pogodbenega pogoja

- 47 Iz spisa, ki ga ima Sodišče, je razvidno, da je drugi del drugega vprašanja povezan z obstojem pravila v nacionalnem pravu, po katerem nacionalno sodišče načeloma ne more razglasiti nedovoljenega pogoja za ničnega, če se potrošnik ni skliceval na njegovo ničnost. Sodišče pa lahko po uradni dolžnosti za ničnega razglasi pogoj, ki je v nasprotju z javnim redom ali zavezujočo pravno določbo, če ima zadnja pomen, ki upravičuje tako sankcijo.
- 48 Opozoriti je treba, da prvi del stavka člena 6(1) Direktive zahteva, da države članice določijo, da nedovoljeni pogoji niso zavezujoči za potrošnike, „kakor je določeno z nacionalnim pravom“.
- 49 Sodišče je to določbo razlagalo tako, da mora nacionalno sodišče izpeljati vse sklepe, ki v skladu z nacionalnim pravom izhajajo iz ugotovitve nedovoljenosti zadevnega pogoja, da bi zagotovilo, da ta za potrošnika ni zavezujoč (glej zgoraj navedeni sodbi Banco Español de Crédito, točka 63, in Banif Plus Bank, točka 27). V zvezi s tem je Sodišče pojasnilo, da nacionalno sodišče ne uporabi pogodbenega pogoja, če ga šteje za nedovoljenega, razen če potrošnik temu nasprotuje (glej zgoraj navedeno sodbo Pannon GSM, točka 35).
- 50 Iz te sodne prakse izhaja, da je za zagotovitev polnega učinka varstva, določenega z Direktivo, potrebno, da lahko nacionalno sodišče, ki po uradni dolžnosti ugotovi nedovoljenost pogoja, izpelje vse sklepe, ki izhajajo iz te ugotovitve, ne da bi moral potrošnik, ki je bil obveščen o svojih pravicah, predlagati, da se navedeni pogoj razglasi za ničnega (zgoraj navedena sodba Banif Plus Bank, točki 28 in 36).
- 51 Iz istih razlogov, kot so navedeni v točkah 43 in 44 te sodbe, mora nacionalno sodišče, če je na podlagi notranjih postopkovnih pravil pristojno, da po uradni dolžnosti razveljavi pogoj, ki je v nasprotju z javnim redom ali zavezujočo pravno določbo, če ima zadnja pomen, ki upravičuje tako sankcijo – in po navedbah v predložitveni odločbi je tako v nizozemskem pravnem sistemu pri sodišču, ki odloča kot pritožbeno sodišče – prav tako po uradni dolžnosti razveljaviti pogodbeni pogoj, katerega nedovoljenost je ugotovilo glede na merila iz Direktive.
- 52 V tem okviru je treba opozoriti, da kontradiktorno načelo na splošno zahteva, da nacionalno sodišče, ki je po uradni dolžnosti ugotovilo neveljavnost pogodbenega pogoja, o tem obvesti stranke v postopku in jih pozove, da o tem kontradiktorno razpravljajo na način, ki ga za to določajo nacionalna postopkovna pravila (zgoraj navedena sodba Banif Plus Bank, točki 31 in 36).
- 53 Glede na zgoraj navedene ugotovitve je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo razlagati tako:
- če je nacionalno sodišče, ki obravnava tožbo, ki jo je prodajalec ali ponudnik vložil zoper potrošnika, ki se nanaša na izpolnjevanje pogodbe, na podlagi notranjih postopkovnih pravil pristojno, da po uradni dolžnosti preizkusi, ali je pogoj, ki je podlaga za predlog, v nasprotju



z nacionalnimi pravili javnega reda, mora enako, če ugotovi, da navedeni pogoj spada na področje uporabe Direktive, po uradni dolžnosti presoditi njegovo morebitno nedovoljenost glede na merila iz Direktive;

- če je nacionalno sodišče na podlagi notranjih postopkovnih pravil pristojno, da po uradni dolžnosti razveljavi pogoj, ki je v nasprotju z javnim redom ali zavezujočo pravno določbo, če ima zadnja pomen, ki upravičuje to sankcijo, mora načeloma, potem ko je dalo strankam možnost kontradiktorne razprave, po uradni dolžnosti razveljaviti pogodbeni pogoj, za katerega je ugotovilo, da je nedovoljen glede na merila iz Direktive.

### *Tretje vprašanje*

- 54 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je člen 6 Direktive mogoče razlagati tako, da lahko nacionalno sodišče, če ugotovi nedovoljenost klavzule o pogodbeni kazni, namesto da zavrne uporabo navedene klavzule, le zniža pogodbeno kazen, ki jo določa ta klavzula, kot mu dovoljuje nacionalno pravo in mu je predlagal potrošnik.
- 55 Najprej je treba navesti, da so v prilogi k Direktivi v točki 1(e) med pogoji, ki jih je mogoče razglasiti za nedovoljene v smislu člena 3(3) Direktive, navedeni pogoji, katerih cilj ali učinek je naložiti potrošniku, ki ne izpolni obveznosti, nesorazmerno visoko nadomestilo. V zvezi s tem je Sodišče že presodilo, da čeprav vsebina zadevne priloge ni taka, da bi se z njo samodejno in samostojno ugotovila nedovoljenost spornega pogoja, je bistveni element, na katerem lahko pristojno sodišče utemelji presojo nedovoljenosti tega pogoja (sodba z dne 26. aprila 2012 v zadevi Invitel, C-472/10, točka 26).
- 56 Glede vprašanja, ali lahko nacionalno sodišče, če ugotovi nedovoljenost klavzule o pogodbeni kazni, le zniža pogodbeno kazen, ki jo določa ta klavzula, kot lahko v tem primeru stori na podlagi člena 6:94(1) BW, je treba navesti, da člen 6(1) Direktive v drugem delu stavka izrecno določa, da pogodba, sklenjena med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, še naprej zavezuje obe stranki „na podlagi teh pogojev“, če je nadaljnji obstoj mogoč „brez nedovoljenih pogojev“.
- 57 Sodišče je iz tega besedila navedenega člena 6(1) izpeljalo, da morajo nacionalna sodišča nedovoljeni pogodbeni pogoj razglasiti za neuporabnega, tako da nima zavezujočih učinkov za potrošnika, ne smejo pa spremeniti njegove vsebine. Pogodba mora načeloma še naprej obstajati brez kakršne koli drugačne spremembe, kot je ta, ki izhaja iz črtanja nedovoljenih pogojev, če je v skladu s pravili nacionalnega prava pravno mogoča kontinuiteta pogodbe (zgoraj navedena sodba Banco Español de Crédito, točka 65).
- 58 Sodišče je poleg tega navedlo, da to razlago potrjujeta med drugim cilj in splošna zgradba Direktive. V zvezi s tem je opozorilo, da glede na naravo in pomen javnega interesa, na katerem temelji varstvo potrošnikov, Direktiva, kot izhaja iz njenega člena 7(1), državam članicam nalaga, da zagotovijo ustrezna in učinkovita sredstva „za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki“. Če pa bi nacionalno sodišče smelo spremeniti vsebino nedovoljenih pogojev v takih pogodbah, bi lahko taka pristojnost ogrozila uresničitev dolgoročnega cilja iz člena 7 Direktive, ker bi oslabila odvrtačni učinek že z neuporabo takih nedovoljenih pogojev za potrošnika (zgoraj navedena sodba Banco Español de Crédito, točke od 66 do 69).
- 59 To kaže, da člena 6(1) Direktive ni mogoče razlagati tako, da lahko na podlagi tega člena nacionalno sodišče, če ugotovi nedovoljenost klavzule o pogodbeni kazni v pogodbi, sklenjeni med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, zniža pogodbeno kazen, naloženo potrošniku, namesto da v celoti zavrne uporabo zadevne klavzule, ki se nanaša na tega potrošnika.

- 60 Glede na zgoraj navedene ugotovitve je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6(1) Direktive razlagati tako, da nacionalnemu sodišču ne dovoljuje, da če ugotovi nedovoljenost klavzule o pogodbni kazni v pogodbi, sklenjeni med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, le zniža pogodbeno kazen, ki je bila s to klavzulo naložena temu potrošniku, kot mu dopušča nacionalno pravo, ampak mu nalaga, da preprosto zavrne uporabo navedene klavzule, ki se nanaša na potrošnika.

### **Stroški**

- 61 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. **Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da se razen za pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih in določbah, ki jih določa nacionalno pravo, kar mora preveriti nacionalno sodišče, uporablja za pogodbo o najemu stanovanja, sklenjeno med najemodajalcem, ki deluje v okviru poklicne dejavnosti, in najemnikom, ki deluje v namene, ki ne spadajo v okvir poklicne dejavnosti.**
2. **Direktivo 93/13 je treba razlagati tako:**
  - če je nacionalno sodišče, ki obravnava tožbo, ki jo je prodajalec ali ponudnik vložil zoper potrošnika, ki se nanaša na izpolnjevanje pogodbe, na podlagi notranjih postopkovnih pravil pristojno, da po uradni dolžnosti preizkusi, ali je pogoj, ki je podlaga za predlog, v nasprotju z nacionalnimi pravili javnega reda, mora enako, če ugotovi, da navedeni pogoj spada na področje uporabe te direktive, po uradni dolžnosti presoditi njegovo morebitno nedovoljenost glede na merila iz navedene direktive;
  - če je nacionalno sodišče na podlagi notranjih postopkovnih pravil pristojno, da po uradni dolžnosti razveljavi pogoj, ki je v nasprotju z javnim redom ali zavezujočo pravno določbo, če ima zadnja pomen, ki upravičuje to sankcijo, mora načeloma, potem ko je dalo strankam možnost kontradiktorne razprave, po uradni dolžnosti razveljaviti pogodbni pogoj, za katerega je ugotovilo, da je nedovoljen glede na merila iz navedene direktive.
3. **Člen 6(1) Direktive 93/13 je treba razlagati tako, da nacionalnemu sodišču ne dovoljuje, da če ugotovi nedovoljenost klavzule o pogodbni kazni v pogodbi, sklenjeni med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, le zniža pogodbeno kazen, ki je bila s to klavzulo naložena temu potrošniku, kot mu dopušča nacionalno pravo, ampak mu nalaga, da preprosto zavrne uporabo navedene klavzule, ki se nanaša na potrošnika.**

Podpisi